

(א) [כרימות כהן]. זמחם ד': ח: ב"ק סד., (ב) [שס], (ג) [פסחים ג. וס"ג], (ד) ע"ז לט. [נ"ש גס בתוס'] ד"ה אין לו דמכו בשם ר"י דריש אין לו עיין עליו אם יש לו עכשיו או עתיד לגדל לאחר זמן וס"י, (ה) ויקרא יא, (ו) [שיך לעיל כחשה נט., (ז) (ב"ז שיך שס),

—●—●—●—

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכו' (בבב הקודם) וכו' כדי להסדף ג' דדין אלא לרבות כ"ל ומכונן מכל דדין נמחק: (ב) בא"ד נריך שיהא דומה לפרט וה"ה אם יש ה' דדין וגרועין כמו השלך נריך שדמה לנחן: (ג) בא"ד נמקום שיהיו היותר משני וכו': (ד) בא"ד חשונין שזין ויש דדין כ"ל ומכונן לו נמחק: (ה) בא"ד כמו שפירש ש"י ולפי' כ"ל ומכונן שם נמחק:

—●—●—●—

הגהות מוה"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה במאי וכו' מפני שמק' עליהם יין ועליל. י"ב לעיל דף סד ע"ב בתוס' ד"ה גיעולי ב"ים וכו':

אלו טרפות פרק שלישי חולין

במאי קא מיפלגי תנא דבי ר' ישמעאל. דמייתי ליה סלעס לרביי ראשו ארוך ואייתר ליה חגב למעוטי כרצור ותנא דברייתא קמייתא דמיבעי ליה כולהו לגופייהו: **תנא דבי רב**. קרי לברייתא קמייתא שטויה בתורת כהנים דמקרי ספרא דבי רב לפי שהיה שגור צבית המדרש כפי כולם אבל ברייתא דתנא דבי ר"י לא היתה שגורה אלא כפי תלמידיו: **תנא דבי רב סבר**. למיניהו דכל חד לא משתמע כללא למהוי כלל ופרט וכלל דלתרבי סלעס וחגב כבעין הפרט דניהוי קראי יתירי משום דקסבר דלא דיינינן בתרי כללי אא"כ דמי כללא בתרא לכללא קמא והכא לא דמי לכללא קמא לא קפיד אלא אכרעים ולמיניהו אי כללא קרינן ליה קפיד דלהוי דמי לארצה דלית ליה ארבעה סימנין: **ולאו דמיניה לא**. הלכך חד מחזריה לא אחי: **כל דדמו ליה**. הלכך סלעס אחי מארצה וחרגול כדאמרן ואייתרא ליה לראשו ארוך: **תנא דבי ר' ישמעאל כי האי גווגא דאין**. ומהכא שמעינן ליה דהא קחזין דדריש לכו: **ארצה וחרגול כתיב** וכעין הפרט בעינן: **על דהו**. ואפי' לא דמו ליה אלא צמד סימן דהא שמעינן סלעס דלא בעינן דמי לפרט צכל דדין מדאיתרבי ראשו ארוך: **ומר כי אתריה**. רשון דתנא דבי רב הוא ניפול דתנא דבי רבי ישמעאל ורשון דתנא דבי ר' ישמעאל הוא ניפול דתנא דבי רב וצין למר וצין למר סלעס אין לו זנב וחרגול יש לו זנב. וחגזים הללו אין טעונין שחיטה שהרי אחר דגים הוזכר הכתוב(ז) זאת תורת הבהמה כמשמעו והעוף כמשמעו עוף ולא שרץ העוף דהיינו מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ולכל נפש השורצת על הארץ אלו חגזים. בהלכות גדולות: **ה' פורח צוף**. שט צהן על פני המים: **ה' סקוועין צו**. יותר

מן הסנפירין שאין זזין מאליהן אלא צידים אבל כל הסנפירין הוא יכול לכשכשן: **הסולתנים**. מין דגים קטנים בצלע"ז טווינ"א: אקוים משני דדין במקום שיהיו ז(א) יותר משני דדין שזין ולפי דברי אלה ננריך צכאן יותר משלשה דדין למ"ד כללא קמא דוקא אפי' אין כאן אלא ב' דדין חשונין שזין (ו) לו יש דדין אחרים גרועים מהן כי כולם יש להנריך ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא לא ננריך אלא שנים החשונין ולכן לא היה לנו להנריך אין ראשו ארוך למאן דלית ליה כללא בתרא דוקא כמו שפי' רש"י א(י) שם ולפי' ננטרין לומר דאין לו זנב ואין ראשו ארוך הם דגדים גרועין יותר מאותן שאנו מנריכין צברייתא צהנצד השוא ולכן לא היינו מנריכין אותם אם היינו אומרים כללא בתרא דוקא וצכן מתיישב גם מה שאנו מרבים ראשו ארוך מסלעס ואין אנו מרבים אותו שאין לו ארבע כנפים או שאין כנפיו חופים את רובו כי אותם הם סימנים חשוצים יותר מאין ראשו ארוך ומיהו צללא או סימן דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום חגב חסר סימן אחד דארבע כנפים או כנפיו חופים את רובו שלא יא עוד חסר סימן או סימן אחד דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום הארבע דמתניתין אבל הכא צראשו ארוך משכחת ליה שאינו חסר אלא סימן דאין ראשו ארוך צלנב ולפי מה שפירשנו היהו דעירוצין ומיר קשיא אמאי אינטריך למימר פ' הגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר"א דריש ריבוי ומיעוטי דאפי' דריש כללי ופרטי אחי שפיר וסבר כמ"ד כללא בתרא דוקא וסגי צמד פירוש צנצד החשוב מן השאר שאין צד אחר חשוב כיונא צו מה הפרט מפורש גופו ממון אף כל גופו ממון ינאו שטרות אבל דבר המיטלטל לא נריך ולא אימעט קרקעות כי זהו צד גרוע יותר מדע שהוא צד גרוע יותר דהא כי דריש ליה צריצה ומיעט וריצה אינו ממעט קרקעות אלא שטרות וי"ל דמשום דמוכחא מלתא דשמעתא דפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) והיהא דפרק שלשה מינים דנויר (דף לה.) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי קאמר נמי התם הכי ונ"ע צשמעתא דשן ועין צקדושין (דף כד:) ולא פסח או עור צבבורות (דף לו.) וצכל הש"ס במקום שאמר מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון אם יהיה זה דוקא למ"ד כללא קמא דוקא או שמה נאמר כי גם למ"ד כללא בתרא דוקא אפי' לא יהיו השני דדין החשונין שזין לגמרי כיון שקרוצין להיות שזין חשונין כשזין וכחד צד דמו ומה שלא ננריך אלא חד צד זהו כשהשני גרוע הרבה יותר ממנו כי כן נראה יותר כדי שיהא דברי הכל צמה שמנריך צכל הגמ' דבר המיטלטל וגופו ממון כי שני דדין האלו קרוצין להיות שזין וגם יתישב צכך מה שנריך לומר בהגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי ולא ננטרין לתרץ צדוחק כאותו תירוצ שכתצתי: **במאי** קמיפלגי. וא"ת אמאי לא מפרש דאיכא צינייהו שאר חגזים שאין ממין אותם הכתובים שיש להם ארבעה סימנים הכתובים צמתני' ואין ראשו ארוך דלתנא דבי רב אסירי אע"פ שיש להם ד' סימנים דמתני' דאין צכלל אלא מה שצפרט וי"ל דשמה ליכא שום חגב שיהא צו ה' סימנים שלא יחא ממין אותם הכתובים צמתני' א"ר צבותא נקט דאפי' צראשו ארוך שרי תנא דבי ר' ישמעאל: צסוף שמעתא פי' צקונטרס דחגזים הללו אין טעונין שחיטה שהרי אחר דגים הוזכר הכתוב וזאת תורת הבהמה כמשמעו והעוף כמשמעו ולא שרץ העוף דהיינו מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ולכל נפש השורצת על הארץ אלו חגזים בהלכות גדולות כן פי' צקונטרס ולא הוצרך להציא צקונטרס מה"ג אלא משום דדריש ליה דגים ולכל דצכמה מקומות צש"ס מוכח דשרו צללא שחיטה צסוף פ' ר' עקיבא (צבט דף צ:.) חגב טמא אין מצניעין לקטן דלמא מיית ואכיל ליה אבל חגב טהור אין לחוש וצריש פ' דס שחיטה (כרימות דף כה.) קאמר אוליא דס דגים וחגזים שכולם היתר ומפרש דאין טעונין שחיטה וצפ' אין מעמידין (ע"ז דף לח. וסס ד"ה לעולם) דאמר רב עובדי כוכבים שהצינו את האור צאגס כל החגזים אסורים ומפרש טעמא דלא ידיע הי טמא והי טהור אבל לשחיטה לא חיישינן ועוד התם צסוף פירקא חגזים הצאים מן ההפתק ומן האורצ מותרים ליקח מן העוצד כוכבים וכן הצאין מן הסלולה ולפני חנוני אסורין מפני שמולץ עליהם יין ולעיל א[הצאחי צרייתא דמוספתא דקתני אוכל אדם דגים וחגזים צין חיים וצין מתים ואינו חושש ואע"ג דאוכל לאו דוקא דצחיים איכא משום צל תשקצו כדמוכח צפ' ר' עקיבא צצבת (דף צ:.) מ"מ נקט אוכל למימר דליכא איסור אצר מן החי דלא צעי שחיטה. [וע"ע תוס' ע"ז לח. ד"ה לעולם]:

שלשה דדין (א) מכל אדדדיהן אלא לרבות העמיד לגדל אחר זמן

לא יקשה כלום דעל כרחק שני דדין דמנריכין צעירוצין (דף כח.) למ"ד דכללא צתרא דוקא ושלש דדין שמנריך למאן דאמר כללא קמא דוקא לאו דוקא אומר שנים ושלשה דלמאן דאמר כללא קמא דוקא אפי' צה' דדין נריך לדמות דא"כ

תיקשי עלה דהיהא דעירוצין הא דאמר צנויר פ' שלשה מינין (דף לה:) דכל היכא דאיכא תרי כללי ופרטי מרצינן כל דדמי ליה מחד צד וכל היכא דאיכא תרי פרטי וכללי מרצינן כל דדמי ליה משני דדין אלא ודאי מסתצרא דשני דדין דעירוצין וחד צד דנויר חדא מילתא היא ומיירי צעירוצין כגון שיש לו שני דדין חשונין שזין וצד שלישי שאינו חשוב כל כך דכה"ג איכא גצי כלל ופרט צצקר ונאן ויין וסכר צשמעתא דעירוצין (דף כח.) וצנויר (דף לה:) מיירי כגון דליכא אלא חד צד חשוב כגון כלל ופרט וכלל דהיהא שמעתא ואיכא נמי צד שני שאינו חשוב כל כך וכעינן זה אומר צנויר דלא מנריכין אלא חד צד היינו הצד החשוב האחד שאין חשוב כמותן וה"ה אם היו שניהם חשונין ושזין וצד שלישי שאינו חשוב כמותן הוו שני דדין החשונין כלצ אחד כיון שהן שזין וננריך שיהא כעין הפרט דומה לפרט צאותם שני דדין החשונין דהי מינייהו מפקת וזהו מה שמנריך צעירוצין דומה לפרט מצי' דדין אפי' למ"ד כללא צתרא דוקא דהוו להו תרווייהו כלצ אחד דנויר כדפירשנו ומה שמנריך שלשה דדין למ"ד כללא קמא דוקא וי"ל צצנצד לומר דלא סגי ליה צצשני דדין החשוצים ושזין כמו למ"ד כללא צתרא דוקא אלא גם צנצד השלישי הגרוע נריך שיהא דומה (ו) לכוכן וה"ה אם יש ה' דדין נריך שידמה לכוכן והשמה אחי שפיר כי מנריכין נמי טפי משלשה דדין צבעין הפרט כי צכל הצדדין צין החשונין צין הגרועין הרבה כמו השלישי נריך שיהא דומה לפרט למאן דאמר כללא קמא דוקא ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא נמי לא יקשה כלום כשננריך יותר משני דדין צכאן יותר משלשה דדין למ"ד כללא קמא דוקא אפי' אין כאן אלא ב' דדין אחרים גרועים מהן כי כולם יש להנריך ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא לא ננריך אלא שנים החשונין ולכן לא היה לנו להנריך אין ראשו ארוך למאן דלית ליה כללא בתרא דוקא כמו שפי' רש"י א(י) שם ולפי' ננטרין לומר דאין לו זנב ואין ראשו ארוך הם דגדים גרועין יותר מאותן שאנו מנריכין צברייתא צהנצד השוא ולכן לא היינו מנריכין אותם אם היינו אומרים כללא בתרא דוקא וצכן מתיישב גם מה שאנו מרבים ראשו ארוך מסלעס ואין אנו מרבים אותו שאין לו ארבע כנפים או שאין כנפיו חופים את רובו כי אותם הם סימנים חשוצים יותר מאין ראשו ארוך ומיהו צללא או סימן דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום חגב חסר סימן אחד דארבע כנפים או כנפיו חופים את רובו שלא יא עוד חסר סימן או סימן אחד דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום הארבע דמתניתין אבל הכא צראשו ארוך משכחת ליה שאינו חסר אלא סימן דאין ראשו ארוך צלנב ולפי מה שפירשנו היהו דעירוצין ומיר קשיא אמאי אינטריך למימר פ' הגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר"א דריש ריבוי ומיעוטי דאפי' דריש כללי ופרטי אחי שפיר וסבר כמ"ד כללא בתרא דוקא וסגי צמד פירוש צנצד החשוב מן השאר שאין צד אחר חשוב כיונא צו מה הפרט מפורש גופו ממון אף כל גופו ממון ינאו שטרות אבל דבר המיטלטל לא נריך ולא אימעט קרקעות כי זהו צד גרוע יותר מדע שהוא צד גרוע יותר דהא כי דריש ליה צריצה ומיעט וריצה אינו ממעט קרקעות אלא שטרות וי"ל דמשום דמוכחא מלתא דשמעתא דפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) והיהא דפרק שלשה מינים דנויר (דף לה.) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי קאמר נמי התם הכי ונ"ע צשמעתא דשן ועין צקדושין (דף כד:) ולא פסח או עור צבבורות (דף לו.) וצכל הש"ס במקום שאמר מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון אם יהיה זה דוקא למ"ד כללא קמא דוקא או שמה נאמר כי גם למ"ד כללא בתרא דוקא אפי' לא יהיו השני דדין החשונין שזין לגמרי כיון שקרוצין להיות שזין חשונין כשזין וכחד צד דמו ומה שלא ננריך אלא חד צד זהו כשהשני גרוע הרבה יותר ממנו כי כן נראה יותר כדי שיהא דברי הכל צמה שמנריך צכל הגמ' דבר המיטלטל וגופו ממון כי שני דדין האלו קרוצין להיות שזין וגם יתישב צכך מה שנריך לומר בהגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי ולא ננטרין לתרץ צדוחק כאותו תירוצ שכתצתי: **במאי** קמיפלגי. וא"ת אמאי לא מפרש דאיכא צינייהו שאר חגזים שאין ממין אותם הכתובים שיש להם ארבעה סימנים הכתובים צמתני' ואין ראשו ארוך דלתנא דבי רב אסירי אע"פ שיש להם ד' סימנים דמתני' דאין צכלל אלא מה שצפרט וי"ל דשמה ליכא שום חגב שיהא צו ה' סימנים שלא יחא ממין אותם הכתובים צמתני' א"ר צבותא נקט דאפי' צראשו ארוך שרי תנא דבי ר' ישמעאל: צסוף שמעתא פי' צקונטרס דחגזים הללו אין טעונין שחיטה שהרי אחר דגים הוזכר הכתוב וזאת תורת הבהמה כמשמעו והעוף כמשמעו ולא שרץ העוף דהיינו מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ולכל נפש השורצת על הארץ אלו חגזים בהלכות גדולות כן פי' צקונטרס ולא הוצרך להציא צקונטרס מה"ג אלא משום דדריש ליה דגים ולכל דצכמה מקומות צש"ס מוכח דשרו צללא שחיטה צסוף פ' ר' עקיבא (צבט דף צ:.) חגב טמא אין מצניעין לקטן דלמא מיית ואכיל ליה אבל חגב טהור אין לחוש וצריש פ' דס שחיטה (כרימות דף כה.) קאמר אוליא דס דגים וחגזים שכולם היתר ומפרש דאין טעונין שחיטה וצפ' אין מעמידין (ע"ז דף לח. וסס ד"ה לעולם) דאמר רב עובדי כוכבים שהצינו את האור צאגס כל החגזים אסורים ומפרש טעמא דלא ידיע הי טמא והי טהור אבל לשחיטה לא חיישינן ועוד התם צסוף פירקא חגזים הצאים מן ההפתק ומן האורצ מותרים ליקח מן העוצד כוכבים וכן הצאין מן הסלולה ולפני חנוני אסורין מפני שמולץ עליהם יין ולעיל א[הצאחי צרייתא דמוספתא דקתני אוכל אדם דגים וחגזים צין חיים וצין מתים ואינו חושש ואע"ג דאוכל לאו דוקא דצחיים איכא משום צל תשקצו כדמוכח צפ' ר' עקיבא צצבת (דף צ:.) מ"מ נקט אוכל למימר דליכא איסור אצר מן החי דלא צעי שחיטה. [וע"ע תוס' ע"ז לח. ד"ה לעולם]:

מאריכא תיתי ארבה וחרגול כתבי. ובעינן דיהא שוה לארבה וחרגול מה ארבה וחרגול ידש להן ד' סימנין אף כל (ונרבי) [ולא נרבי] אלא שיש בו ארבעה צדדין חשונין ושזין ויש מהם סלעס זה רשון כו' תנא קמא דר' ישמעאל מר כי אתריה כו'. כלומר באתריה דמר קרו הכי ובאתריה דמר קרו הכי: [כתוב בגליון] פירוש גבחת גבחות בשדרה שלו כעין גמל. ארבה אין לו גבחת ולא זנב. סלעס יש לו גבחת ויש לו זנב. ארבה זה גובי אין לו גבחת. סלעס זה רשון יש לו גבחת. חרגול זה נפיל יש לו גבחת ויש לו זנב. חגב זה נדוין. ד' פעמים למיניהו להביא צפורת (ברודי) [כרימים] ויוחנה ירושלמית וערצוביה והרובינית. ואלו הן ד' סימנין. ד' רגליה וד' כנפיה וקסוליהם וכנפיו חופות רוב עובדי ורוב אורכו [אחורת]. כללא קמא אשר לוא כרעים כללא בתרא למיניהו להביא את שיש לו ד' סימנין:

שלשה דדין (א) מכל אדדדיהן אלא לרבות העמיד לגדל אחר זמן לא יקשה כלום דעל כרחק שני דדין דמנריכין צעירוצין (דף כח.) למ"ד דכללא צתרא דוקא ושלש דדין שמנריך למאן דאמר כללא קמא דוקא לאו דוקא אומר שנים ושלשה דלמאן דאמר כללא קמא דוקא אפי' צה' דדין נריך לדמות דא"כ תיקשי עלה דהיהא דעירוצין הא דאמר צנויר פ' שלשה מינין (דף לה:) דכל היכא דאיכא תרי כללי ופרטי מרצינן כל דדמי ליה מחד צד וכל היכא דאיכא תרי פרטי וכללי מרצינן כל דדמי ליה משני דדין אלא ודאי מסתצרא דשני דדין דעירוצין וחד צד דנויר חדא מילתא היא ומיירי צעירוצין כגון שיש לו שני דדין חשונין שזין וצד שלישי שאינו חשוב כל כך דכה"ג איכא גצי כלל ופרט צצקר ונאן ויין וסכר צשמעתא דעירוצין (דף כח.) וצנויר (דף לה:) מיירי כגון דליכא אלא חד צד חשוב כגון כלל ופרט וכלל דהיהא שמעתא ואיכא נמי צד שני שאינו חשוב כל כך וכעינן זה אומר צנויר דלא מנריכין אלא חד צד היינו הצד החשוב האחד שאין חשוב כמותן וה"ה אם היו שניהם חשונין ושזין וצד שלישי שאינו חשוב כמותן הוו שני דדין החשונין כלצ אחד כיון שהן שזין וננריך שיהא כעין הפרט דומה לפרט צאותם שני דדין החשונין דהי מינייהו מפקת וזהו מה שמנריך צעירוצין דומה לפרט מצי' דדין אפי' למ"ד כללא קמא דוקא וי"ל צצנצד לומר דלא סגי ליה צצשני דדין החשוצים ושזין כמו למ"ד כללא קמא דוקא אלא גם צנצד השלישי הגרוע נריך שיהא דומה (ו) לכוכן וה"ה אם יש ה' דדין נריך שידמה לכוכן והשמה אחי שפיר כי מנריכין נמי טפי משלשה דדין צבעין הפרט כי צכל הצדדין צין החשונין צין הגרועין הרבה כמו השלישי נריך שיהא דומה לפרט למאן דאמר כללא קמא דוקא ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא נמי לא יקשה כלום כשננריך יותר משני דדין צכאן יותר משלשה דדין למ"ד כללא קמא דוקא אפי' אין כאן אלא ב' דדין אחרים גרועים מהן כי כולם יש להנריך ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא לא ננריך אלא שנים החשונין ולכן לא היה לנו להנריך אין ראשו ארוך למאן דלית ליה כללא בתרא דוקא כמו שפי' רש"י א(י) שם ולפי' ננטרין לומר דאין לו זנב ואין ראשו ארוך הם דגדים גרועין יותר מאותן שאנו מנריכין צברייתא צהנצד השוא ולכן לא היינו מנריכין אותם אם היינו אומרים כללא בתרא דוקא וצכן מתיישב גם מה שאנו מרבים ראשו ארוך מסלעס ואין אנו מרבים אותו שאין לו ארבע כנפים או שאין כנפיו חופים את רובו כי אותם הם סימנים חשוצים יותר מאין ראשו ארוך ומיהו צללא או סימן דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום חגב חסר סימן אחד דארבע כנפים או כנפיו חופים את רובו שלא יא עוד חסר סימן או סימן אחד דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום הארבע דמתניתין אבל הכא צראשו ארוך משכחת ליה שאינו חסר אלא סימן דאין ראשו ארוך צלנב ולפי מה שפירשנו היהו דעירוצין ומיר קשיא אמאי אינטריך למימר פ' הגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר"א דריש ריבוי ומיעוטי דאפי' דריש כללי ופרטי אחי שפיר וסבר כמ"ד כללא בתרא דוקא וסגי צמד פירוש צנצד החשוב מן השאר שאין צד אחר חשוב כיונא צו מה הפרט מפורש גופו ממון אף כל גופו ממון ינאו שטרות אבל דבר המיטלטל לא נריך ולא אימעט קרקעות כי זהו צד גרוע יותר מדע שהוא צד גרוע יותר דהא כי דריש ליה צריצה ומיעט וריצה אינו ממעט קרקעות אלא שטרות וי"ל דמשום דמוכחא מלתא דשמעתא דפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) והיהא דפרק שלשה מינים דנויר (דף לה.) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי קאמר נמי התם הכי ונ"ע צשמעתא דשן ועין צקדושין (דף כד:) ולא פסח או עור צבבורות (דף לו.) וצכל הש"ס במקום שאמר מה הפרט מפורש דבר המיטלטל וגופו ממון אם יהיה זה דוקא למ"ד כללא קמא דוקא או שמה נאמר כי גם למ"ד כללא בתרא דוקא אפי' לא יהיו השני דדין החשונין שזין לגמרי כיון שקרוצין להיות שזין חשונין כשזין וכחד צד דמו ומה שלא ננריך אלא חד צד זהו כשהשני גרוע הרבה יותר ממנו כי כן נראה יותר כדי שיהא דברי הכל צמה שמנריך צכל הגמ' דבר המיטלטל וגופו ממון כי שני דדין האלו קרוצין להיות שזין וגם יתישב צכך מה שנריך לומר בהגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר' אליעזר דריש ריבוי ומיעוטי ולא ננטרין לתרץ צדוחק כאותו תירוצ שכתצתי: **במאי** קמיפלגי. וא"ת אמאי לא מפרש דאיכא צינייהו שאר חגזים שאין ממין אותם הכתובים שיש להם ארבעה סימנים הכתובים צמתני' ואין ראשו ארוך דלתנא דבי רב אסירי אע"פ שיש להם ד' סימנים דמתני' דאין צכלל אלא מה שצפרט וי"ל דשמה ליכא שום חגב שיהא צו ה' סימנים שלא יחא ממין אותם הכתובים צמתני' א"ר צבותא נקט דאפי' צראשו ארוך שרי תנא דבי ר' ישמעאל: צסוף שמעתא פי' צקונטרס דחגזים הללו אין טעונין שחיטה שהרי אחר דגים הוזכר הכתוב וזאת תורת הבהמה כמשמעו והעוף כמשמעו ולא שרץ העוף דהיינו מינים קטנים וכל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ולכל נפש השורצת על הארץ אלו חגזים בהלכות גדולות כן פי' צקונטרס ולא הוצרך להציא צקונטרס מה"ג אלא משום דדריש ליה דגים ולכל דצכמה מקומות צש"ס מוכח דשרו צללא שחיטה צסוף פ' ר' עקיבא (צבט דף צ:.) חגב טמא אין מצניעין לקטן דלמא מיית ואכיל ליה אבל חגב טהור אין לחוש וצריש פ' דס שחיטה (כרימות דף כה.) קאמר אוליא דס דגים וחגזים שכולם היתר ומפרש דאין טעונין שחיטה וצפ' אין מעמידין (ע"ז דף לח. וסס ד"ה לעולם) דאמר רב עובדי כוכבים שהצינו את האור צאגס כל החגזים אסורים ומפרש טעמא דלא ידיע הי טמא והי טהור אבל לשחיטה לא חיישינן ועוד התם צסוף פירקא חגזים הצאים מן ההפתק ומן האורצ מותרים ליקח מן העוצד כוכבים וכן הצאין מן הסלולה ולפני חנוני אסורין מפני שמולץ עליהם יין ולעיל א[הצאחי צרייתא דמוספתא דקתני אוכל אדם דגים וחגזים צין חיים וצין מתים ואינו חושש ואע"ג דאוכל לאו דוקא דצחיים איכא משום צל תשקצו כדמוכח צפ' ר' עקיבא צצבת (דף צ:.) מ"מ נקט אוכל למימר דליכא איסור אצר מן החי דלא צעי שחיטה. [וע"ע תוס' ע"ז לח. ד"ה לעולם]:

כל

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

—●—●—●—

עין משפט ונר מצוה

ערה א מיי פ"א מה'ל מאכלות אסורות ה' כד סגמ עשין סב טו"ש ע"ד פ' פ"ג פסעף ה:

—●—●—●—

ע"ז רש"י

טוניג"א. טונה.

—●—●—●—

שיטה מקובצת

[א] שלשה צדדים (מכל עדיהם) אלא לרבות: [ב] כשננריך יותר משני צדדין במקום שיהיו הצדדין שזין ולפי דברי אלה נצריך כאן יותר משלשה צדדין למאן דאמר כללא קמא דוקא אפי' אין כאן אלא שני צדדין חשונין ושזין ויש מהם סלעס זה רשון כו' תנא קמא דר' ישמעאל מר כי אתריה כו'. כלומר באתריה דמר קרו הכי ובאתריה דמר קרו הכי: [כתוב בגליון] פירוש גבחת גבחות בשדרה שלו כעין גמל. ארבה אין לו גבחת ולא זנב. סלעס יש לו גבחת ויש לו זנב. ארבה זה גובי אין לו גבחת. סלעס זה רשון יש לו גבחת. חרגול זה נפיל יש לו גבחת ויש לו זנב. חגב זה נדוין. ד' פעמים למיניהו להביא צפורת (ברודי) [כרימים] ויוחנה ירושלמית וערצוביה והרובינית. ואלו הן ד' סימנין. ד' רגליה וד' כנפיה וקסוליהם וכנפיו חופות רוב עובדי ורוב אורכו [אחורת]. כללא קמא אשר לוא כרעים כללא בתרא למיניהו להביא את שיש לו ד' סימנין:

—●—●—●—

רבינו גרשום

מאריכא תיתי ארבה וחרגול כתבי. ובעינן דיהא שוה לארבה וחרגול מה ארבה וחרגול ידש להן ד' סימנין אף כל (ונרבי) [ולא נרבי] אלא שיש בו ארבעה צדדין חשונין ושזין ויש מהם סלעס זה רשון כו' תנא קמא דר' ישמעאל מר כי אתריה כו'. כלומר באתריה דמר קרו הכי ובאתריה דמר קרו הכי: [כתוב בגליון] פירוש גבחת גבחות בשדרה שלו כעין גמל. ארבה אין לו גבחת ולא זנב. סלעס יש לו גבחת ויש לו זנב. ארבה זה גובי אין לו גבחת. סלעס זה רשון יש לו גבחת. חרגול זה נפיל יש לו גבחת ויש לו זנב. חגב זה נדוין. ד' פעמים למיניהו להביא צפורת (ברודי) [כרימים] ויוחנה ירושלמית וערצוביה והרובינית. ואלו הן ד' סימנין. ד' רגליה וד' כנפיה וקסוליהם וכנפיו חופות רוב עובדי ורוב אורכו [אחורת]. כללא קמא אשר לוא כרעים כללא בתרא למיניהו להביא את שיש לו ד' סימנין:

שלשה דדין (א) מכל אדדדיהן אלא לרבות העמיד לגדל אחר זמן לא יקשה כלום דעל כרחק שני דדין דמנריכין צעירוצין (דף כח.) למ"ד דכללא צתרא דוקא ושלש דדין שמנריך למאן דאמר כללא קמא דוקא לאו דוקא אומר שנים ושלשה דלמאן דאמר כללא קמא דוקא אפי' צה' דדין נריך לדמות דא"כ תיקשי עלה דהיהא דעירוצין הא דאמר צנויר פ' שלשה מינין (דף לה:) דכל היכא דאיכא תרי כללי ופרטי מרצינן כל דדמי ליה מחד צד וכל היכא דאיכא תרי פרטי וכללי מרצינן כל דדמי ליה משני דדין אלא ודאי מסתצרא דשני דדין דעירוצין וחד צד דנויר חדא מילתא היא ומיירי צעירוצין כגון שיש לו שני דדין חשונין שזין וצד שלישי שאינו חשוב כל כך דכה"ג איכא גצי כלל ופרט צצקר ונאן ויין וסכר צשמעתא דעירוצין (דף כח.) וצנויר (דף לה:) מיירי כגון דליכא אלא חד צד חשוב כגון כלל ופרט וכלל דהיהא שמעתא ואיכא נמי צד שני שאינו חשוב כל כך וכעינן זה אומר צנויר דלא מנריכין אלא חד צד היינו הצד החשוב האחד שאין חשוב כמותן וה"ה אם היו שניהם חשונין ושזין וצד שלישי שאינו חשוב כמותן הוו שני דדין החשונין כלצ אחד כיון שהן שזין וננריך שיהא כעין הפרט דומה לפרט צאותם שני דדין החשונין דהי מינייהו מפקת וזהו מה שמנריך צעירוצין דומה לפרט מצי' דדין אפי' למ"ד כללא קמא דוקא וי"ל צצנצד לומר דלא סגי ליה צצשני דדין החשוצים ושזין כמו למ"ד כללא קמא דוקא אלא גם צנצד השלישי הגרוע נריך שיהא דומה (ו) לכוכן וה"ה אם יש ה' דדין נריך שידמה לכוכן והשמה אחי שפיר כי מנריכין נמי טפי משלשה דדין צבעין הפרט כי צכל הצדדין צין החשונין צין הגרועין הרבה כמו השלישי נריך שיהא דומה לפרט למאן דאמר כללא קמא דוקא ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא נמי לא יקשה כלום כשננריך יותר משני דדין צכאן יותר משלשה דדין למ"ד כללא קמא דוקא אפי' אין כאן אלא ב' דדין אחרים גרועים מהן כי כולם יש להנריך ולמאן דאמר כללא בתרא דוקא לא ננריך אלא שנים החשונין ולכן לא היה לנו להנריך אין ראשו ארוך למאן דלית ליה כללא בתרא דוקא כמו שפי' רש"י א(י) שם ולפי' ננטרין לומר דאין לו זנב ואין ראשו ארוך הם דגדים גרועין יותר מאותן שאנו מנריכין צברייתא צהנצד השוא ולכן לא היינו מנריכין אותם אם היינו אומרים כללא בתרא דוקא וצכן מתיישב גם מה שאנו מרבים ראשו ארוך מסלעס ואין אנו מרבים אותו שאין לו ארבע כנפים או שאין כנפיו חופים את רובו כי אותם הם סימנים חשוצים יותר מאין ראשו ארוך ומיהו צללא או סימן דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום חגב חסר סימן אחד דארבע כנפים או כנפיו חופים את רובו שלא יא עוד חסר סימן או סימן אחד דאין ראשו ארוך או סימן אחי שום הארבע דמתניתין אבל הכא צראשו ארוך משכחת ליה שאינו חסר אלא סימן דאין ראשו ארוך צלנב ולפי מה שפירשנו היהו דעירוצין ומיר קשיא אמאי אינטריך למימר פ' הגחל צתרא (ב"ק דף קא:) דר"א דריש ריבוי ומיעוטי דאפי' דריש כללי ופרטי אחי שפיר וסבר כמ"ד